

[Vilhelm Rasmussen.]

langt højere Grad end hidtil er blevet Befolkningens Skole, og dertil kommer, at den danske Lærerstand, der virker i Folkeskolen, principielt er blevet frigjort for Formynderskab fra en anden Stand i vort Folk, selv om denne Frigørelse ikke er foregaaet saa fuldt og helt, som Flertallet i denne Sal har kunnet ønske det.

Hvis Lovforslaget vedtages, hvad jeg jo haaber og har Grund til at haabe, har vi her i Danmark en Folkeskole i 4 Varianter. Deri ser jeg ikke nogen Ulykke, tværtimod. Disse 4 Varianter betyder nemlig, at der, hvad vel ikke bevidst er tilsigtet, i Aarenes Løb foretages et ret omfattende Eksperiment, for at man kan faa at se, hvilken af de 4 Ordninger der fører til det bedste Resultat med Hensyn til Børnenes Undervisning og Opdragelse.

Den ene af disse Varianter er en gammel Kending for det høje Ting, det er nemlig den Folkeskoleordning, der blev skabt for Sønderjylland i 1920, en Ordning, som efter alles Mening, saa vidt mig bekendt, har bestaaet sin Prøve i Sønderjylland. Og de Ændringer, som vil blive indført ved den Lov, der i Dag er til Behandling, vil jo ikke betyde noget væsentligt med Hensyn til Karakteren af den Ordning, som bliver gældende Lov for Sønderjyllands Vedkommende.

Dernæst vil vi faa en Særordning for Folkeskolen i København, saaledes som den højtærede Minister, hvad Enkelthederne angaar, har skildret det. Ved denne Ordning er der 3 Ting, jeg lægger særlig stor Vægt paa. Den ene er, at der kommer en øverste Ledelse, en Skoledirektion, som er et helt andet Udtryk for Befolkningens Ønsker end den, vi har i Øjeblikket. Det andet er, at der kaldes paa Lærerstanden derved, at der oprettes Lærerraad ved den enkelte Skole og et Fælleslærerraad for det samlede københavnske Skolevæsen, saaledes at Lærerstanden faar Lejlighed til at lægge pædagogisk Initiativ for Dagen. Det tredje er, at der i høj Grad kaldes paa Forældrene, idet der i København bliver oprettet Forældreraad ved hver enkelt Skole.

Til disse 3 Ejendommeligheder vil jeg saa føje, at der slet ikke bliver nogen Art af kirkelig Styrelse eller gejstligt Tilsyn med Folkeskolen i København. Det har glædet mig, at Partiet Venstre har kunnet gaa ind paa dette for Københavns Vedkommende. Jeg maa deri se en indirekte Anerkendelse fra Partiet Venstres Side af det københavnske Skolevæsen.

Den tredje Form for Folkeskole, som

dette Lovforslag opretter, er den Form, der vil blive gældende i Købstæderne. Efter Forslaget vil der jo i Forhold til det, der er gældende nu, blive et vidtgaaende Selvstyre paa Skolens Omraade i de danske Købstæder. Og dette Selvstyre faar jo bl. a. sit Udtryk deri, at det er Købstæderne, der faar den endelige Kaldelse af Lærerkrafterne. Ganske vist skal Ministeriet spørges, og Ministeriet har Ret til, hvis der er gyldige Grunde for det, at udbede sig en anden Indstilling; men den endelige Afgørelse ligger efter Lovforslaget hos Købstædernes Myndigheder.

For Købstædernes Vedkommende er der, som Ministeren har udviklet, heller ikke noget født gejstligt Element i Skolevæsenets Styrelse. Derimod er der efter Lovforslaget et fagligt gejstligt Tilsyn. Da vi med Hensyn til andre Fag, Tegning, Haandarbejde og Gymnastik, har faglige Tilsyn, mener jeg, at den Omstændighed, at man bevarer et gejstligt Tilsyn for Religionsundervisningens Vedkommende alene, ikke er noget principielt nyt, men ikke er andet end, hvad vi paa andre Fags Omraade i Princippet har.

Den fjerde Form maa saa blive Landsbyskolen, for hvilken der, hvad den øverste Ledelse og det øverste Ansvar angaar, under Ministeriet oprettes en Amtsskole-direktion. I denne Amtsskoledirektion bliver efter Lovforslaget Amtmanden Formand, og et af Medlemmerne er en Provst, der udnævnes af Undervisningsministeriet. Men jeg tillægger det her en afgørende Betydning, at der indføres den Forandring fra det nugældende, at det ikke er den gejstlige, der er født Medlem af Amtsskoledirektionen, som er Forretningsfører, men at det derimod er Statens Embedsmand, Amtmanden, der er Amtsskoledirektionens Forretningsfører.

Til sin Bistand faar Amtsskoledirektionen, som Ministeren har udviklet, en Amtsskolekonsulent, og selv om man naturligvis pædagogisk maatte have foretrukket den Ordning, som den tidligere Undervisningsminister Fru Nina Bang gik ind for, saa erkender jeg, at det alligevel er et meget betydeligt Fremskridt, at vi faar en Ordning som den, den højtærede Minister nu er lige i Begreb med at gennemføre.

Endelig indføres der saavel for Købstædernes Skolevæsen som for Landsbyskolen Lærerstandens Medvirken derved, at man enten i Skolekommission eller i Forældreraad, hvor de oprettes, skal forhandle med Lærerstanden om Skolens og